

VILPPULAN NUORTEN EPÄVIRALLINEN PAIKANNIMISTÖ

Mikael Luova
Suomen kielen pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Elokuu 2007

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Kielten laitos
Tekijä – Author Mikael Luova	
Työn nimi – Title Vilppulan nuorten epävirallinen paikannimistö	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year Elokuu 2007	Sivumäärä – Number of pages 77 s. liitteinen
Tiivistelmä – Abstract Tutkimuksessa tarkastellaan Vilppulan kunnan nuorten tuntemaa epävirallista paikannimistöä. Aineisto koostuu noin 500 nimestä, jotka kerättiin lomakekyselyllä 61:ltä Vilppulan yhteiskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaiselta kahdessa erässä. Vastaajat olivat molemmilla kerroilla samaa ikäluokkaa, joten tutkimus kattaa lähes kaikki tämän ikäluokan vilppulalaiset. Suurin osa nimetyistä paikoista sijaitsee Vilppulan kirkonkylän keskustassa tai sen lähistöllä. Lisäksi nimiä on mainittu paljon Kolhon alueelta, mutta muiden kylien paikkoja on nimetty vain harvakseltaan. Vaikka Vilppula on pieni maaseutumainen paikkakunta, käytetään siellä nimistön muodostukseen pitkälti samoja keinoja kuin suuremmissakin kaupungeissa. Slangi näkyy sekä sanastossa että johtimissa. Pienellä paikkakunnalla etenkin samanlaisia kulttuurinimiä kertyy vähän, jolloin appellatiivisia ilmauksia syntyy paljon. Ei-appellatiivisia primaarinimiä näyttäisikin Vilppulassa syntyvän vähemmän kuin suurilla paikkakunnilla. Normaali nimenkäyttäjä ei yleensä mieti nimen virallisuutta, mikä näkyy siinä, että aineiston vastauksissa epävirallisia nimiä on tarjottu virallisiksi ja toisin päin. Usein epävirallinen nimi onkin käytössä yleisempi. Vilppulalaisten tyttöjen ja poikien nimitaidossa ei näytä olevan eroa. Sen sijaan yksilöiden välillä vaihtelu voi olla runsasta. Eroa on myös kirkonkyläläisten ja muualta tulleiden tyttöjen kesken. Jälkimmäiset tuntevat nimistöä paljon enemmän. Nimistöllä on nuorisolle voimakas sosiaalinen tehtävä. Nimistön avulla vahvistetaan ryhmähenkeä ja omaa identiteettiä. Ero oman ryhmän ja muiden välille tehdään selväksi nimeämällä negatiivisesti ryhmiä, joista halutaan erottautua. Nimistön perusteella hahmottuu myös nuorten elinpiiri. Ystävät ovat tärkeitä ja siksi nimetään paljon paikkoja, joissa tavataan muita ja vietetään aikaa ryhmän kanssa. Kulttuurinimiä on paljon enemmän kuin luontonimiä, joten nuorten sosiaalinen elämä vaikuttaa keskittyneen nimenomaan kulttuuriympäristöön.	
Asiasanat – Keywords nimistöntutkimus, paikannimistö, epävirallinen nimistö, kaupunkinimistö	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, Fennicum	
Muita tietoja – Additional information	

4.2.2. Ristiriitaisuudet kartastonimissä

Nimen virallisuutta tarkasteltaessa ongelmallista on, jos virallisten lähteiden tarjoama tieto on ristiriitaista. Esimerkiksi tienviitoissa ja kartoissa voi keskenään olla mainittuina aivan eri nimet. Tämä saattaa tuottaa ongelmia tutkijalle, joka ei alueen nimistöä ennestään tunne. Aluetta ja sen nimistöä tuntevaakin yllättävät ristiriitaisuudet hämmentävät. Vilppulassa ongelma koskee erityisesti kahta keskeistä kohdetta, Väkkärävuorta ja Vilppulankoskea.

Kirkonkylän keskustan tuntumassa sijaitseva Väkkärävuori oli vuodesta 1906 aina 1980-luvun alkuun nimeltään *Nuorisoseuranmäki* mäelle rakennetun nuorisoseurantalon mukaan. Talo paloi keväällä 1918, joten nimellä oli pitkään vain historialliset perusteet. 1980-luvun alussa kunta teetti alueelle rakennuskaavan. Mäen nimi haluttiin vaihtaa, ja käyttöön otettiin mäen vanha nimi, *Väkkärävuori*. Alun perin nimi oli annettu, koska alueella paimennettiin vuohia, ja pikkupojat rakensivat sinne tuulimyllyä muistuttavia leluja, väkkäroitä. (Mönkkönen 1988: 206–207; Pollari 1992: 23.) *Nuorisoseuranmäki*-nimi on kuitenkin säilynyt käytössä Maanmittauslaitoksen kartoissa: peruskartasto (2006) käyttää yhä mäen vanhaa nimeä. Kunnan omassa kartassa sen sijaan on nimi *Väkkärävuori* (Opas- ja osoitekartta 2004). Nykyinen virallinen nimi on mainittu myös omassa aineistossani. Tarkoitettasille ei kuitenkaan anneta, joten on mahdoton sanoa, onko vastaaja tuntenut sen *Nuorisoseuranmäen* epävirallisena varianttina vai pitänyt sitä muuten vain ”epävirallisen kuuloisena”.

Toinen, nimenkäyttäjien kannalta edellistä epäselvempi tapaus on Vilppulankosken nimi. Vanhastaan on yleisesti käytetty *Vilppulankoski*-nimeä, se mainitaan esimerkiksi Satakunnan kihlakunnan kruununvuodin myllykatselmuksessa vuodelta 1815 (Koukkula 1967: 132). Jossain vaiheessa nimi kuitenkin lyheni kartoissa muotoon *Vilppukoski*; Maanmittauslaitoksen kartassa vuodelta 1945 (Pitäjänskartta 1945) kosken nimi on *Vilppulankoski*, mutta Maanmittauslaitoksen peruskartassa vuodelta 1976 (Peruskartta 1976) on käytössä lyhyempi nimi. Maanmittauslaitoksen uusissa kartoissa on käytössä lyhyempi nimi, kunnan omassa kartassa sen sijaan sen pidempi muoto. Sekaannusta saattaa aiheuttaa lisäksi kosken osoittava tiekielitti, jossa nimen sijasta käytetään sanaliittoa *Vilppulan koski*. Nimen eri muodot ovat aiheuttaneet paljon keskustelua. Viimeksi nimistä käytiin runsasta keskustelua vuosituhannen taitteessa, kun uusi päiväkotirakennus nimettiin Vilppulankosken päiväkodiksi ja pian Vilppulan Kirkonkylän koulun nimi vaihdettiin Vilppulankosken kouluksi. Kosken molemmat nimet elävät käytössä rinnakkain. Hyvä, tuore esimerkki tästä on 29.06.2007 paikallislehdessä julkaistu mielipidekirjoitus (Koivistoinen 2007), jonka kirjoittaja käyttää